

ЗЛАТЕН ФОНД НА БЪЛГАРСКАТА НАУКА

Р. ВЛАДОВА

Е. Лазарова. *Златен фонд на българската наука*. Архимед, София, 2011, 534 с. ISBN 978-954-779-130-5

Abstract. “The Golden Fund of the Bulgarian Science” contains interviews with 57 eminent Bulgarian scientists. These people are asked to sketch their course of life and their scientific achievements in their fields in natural sciences, social sciences and art and humanities; they share with the readers their opinions on the basic problems of research, education and science/education policy and management.

Keywords: Bulgarian scientists, egology, science policy, education, research, scientific and social activity

Една редакционна колегия в състав: проф. Александър Янакиев, проф. Стоян Денчев (председател), Елена Игнатова, доц. Ерика Лазарова, доц. Румяна Стоилова и проф. Чавдар Попов, в рамките на проект „Златен фонд на българската наука. Личностни и социални детерминанти в творческия процес на видни учени“, финансиран от

Фонд „Научни изследвания,“ си е поставила амбициозната задача да организира за първи път в България събирането на устни истории от съвременни български учени относно тяхната научна дейност и житейска съдба. Чрез представената тук книга егодокументът и егологията се очертават като нова научна тема в социологията на науката, поне в границите на нашата страна. Книгата всъщност е съкратен материален обект на създадения в рамките на въпросния научен проект „Видеоархив: Златен фонд на българската наука.“

Интервюирани са следните български учени: чл.-кор. Аксиния Джурова (Неописуемо усещане е да държиш старинен ръкопис в ръцете

си), акад. Александър Петров (Аз продължавам да бъда най-младият академик в БАН), акад. Александър Попов (Родовата памет като гордост и отговорност), проф. Александър Федотов (Книгата е уникален продукт на човешкия ум), проф. Александър Чирков (Академията на науките излъчва знание и го споделя с другите), акад. Атанас Атанасов (Генното инженерство не е толкова опасно), чл.-кор. Атанас Атанасов (За БАН и за реформата), чл.-кор. Атанас Ковачев (Щастлив съм, че живея в град, който има толкова богато наследство), акад. Благовест Сендов (Организацията на науката е нещо много сериозно), проф. Борислав Тошев (Учените от точните науки могат да бъдат успешни и в хуманитаристиката), проф. Валерия Фол (В нашата работа е важно и вдъхновението), проф. Ваньо Митев (На гребена на науката), акад. Васил Големански (Златните години на зоологията в България), акад. Васил Гюзелев (Изворите са особено важни за историята), чл.-кор. Венелин Живков (Хубаво би било, научните приоритети да следват приоритетите на държавата), проф. Владимир Кожухаров (В науката международните контакти са много важни), акад. Георги Марков (В историята има нравствени ценности, а не само факти), проф. Георги Фотев (Светът е по-голям от нашата долина), чл.-кор. Дамян Дамянов (Науката е призвание), акад. Дечко Павлов (Нашите публикации се четат и цитират от учени в цял свят), проф. Димитър Христов (За мен основното е правенето на музика), проф. Донка Петканова (Който добро прави, добро намира), акад. Дочи Ексерова (Аз съм един щастлив човек), чл.-кор. Емилия Пернишка (Ученият е човек, който гледа по-задълбочено на нещата), проф. Емилия Стайчева (Още от студентка ме грабна сравнителното литературознание), проф. Ивайло Знеполски (Киното беше моето убежище), чл.-кор. Иван Ангелов (Пазарно стопанство, но с човешко, социално лице), проф. Иван Маразов (Реформа не означава икономизация на науката), проф. Иван Стефанов (Интелигенцията

трябва да бъде готова да поеме отговорност за развитието на обществото), акад. Иван Юхновски (Моето кредо винаги е било, че и утре е ден за борба), проф. Иваничка Георгиева (Не мога да си представя да работя нещо друго), чл.-кор. Йордан Йорданов (Когато държах костите на Раковски, съм се чувствал най-много българин), проф. Катерин Катеринов (Любовта към книгата ме е просмукала), акад. Кирил Боянов (Ученият трябва да е носител на висока нравственост и да бъде обществено отговорен), акад. Кирил Василев (Всичко в света ме интересува), проф. Климентина Иванова (Аз обичам да усещам времето, което протича през мен), акад. Константин Косев (Не съм се чувствал в сянката на баща си), проф. Красимир Станчев (Цял живот съм се занимавал със Средновековието), проф. Мария Младенова (Бъдещето никога не се случва такава, каквото го виждаме във въображението си), проф. Милена Цанева (Домът ни беше литературен салон), проф. Минко Балкански (Единственото качество, което се изисква от човека, е трудолюбие), акад. Михаил Виденов (Не може да съществува държава без интелигенция), проф. Надежда Драгова (Моите университети), проф. Никола Георгиев (Литературоведите се делим по устойчивост, обвързаност с определени идеи, теми и хвърковатост: летим), акад. Никола Съботинов (Аз съм оптимист за БАН), проф. Николай Василев (Човекът е същество в развитие), проф. Огнян Герджиков (Любовта ми към правото е непресъхваща), д-р Петър Берон (Бих направил отново всички сладки грешки, които съм допуснал), чл.-кор. Петър Велинов (Науката е духовна ценност), проф. Петър Иванов (Да бъдеш психолог, означава да се учиш цял живот), акад. Петър Кендеров (Талантът е нашето най-голямо природно богатство), акад. Петя Василева (Искам да реализирам благородната идея на акад. Пашев „Зрение за всички“), проф. Стефан Хаджитодоров (За науката е важен можещият човек), проф. Стоян Денчев (Ученият като мениджър), проф. Христо Белоев

(Русенският университет е европейско учебно заведение), проф. Христо Мермерски (Природата се е погрижила да имаме всичко, което да ни прави жизнени и здрави), акад Ячко Иванов (Аз съм много упорит човек).

Въпреки че книгата не е лишена от някои неточности и грешки, нейното основно достойнство е, че представя българската наука в нейната цялост. По ред причини днес нашата наука е с нарушен интегритет – както вътре в отделните научни области, така и във международен план. В една книга, в която хуманитари, изследователи в природните науки, медици и инженери в техническите науки имат обща трибуна, усещането за цялост на науката и значимост на нейните формално различни области се постига по естествен начин.

В уводните бележки към книгата доц. Ерика Лазарова от Института за изследване на обществата и знанието на Българската академия на науките очертава постигнатите при реализацията на проекта резултати по следния начин:

[Д]игиталният архив „Златен фонд на българската наука“, заедно със сборника с интервюта на видни български учени, е иновативен научен и научноприложен продукт, адресиран към историци, философи, наукоеди, учени от отделните научни направления, журналисти и всички интересуващи се от рефлексията на еволюцията, националната идентичност и традиции на българската наука и култура.

За читателите на „Венец“ от особен интерес са бележките на проф. Аксиния Джурова за нейния учител – акад. Иван Дуйчев, който е между най-видните български учени със съдба, свързана с Белградчик. Акад. Иван Дуйчев (медиевист) и доц. Йордан Дуйчев (математик) са синове на Симеон Дуйчев, известен белградчишки гражданин, шлосер,

чиято механична работилница се е намирала на търговската улица на града (сега ул. „Цоло Тодоров“), точно срещу джамията. През 1949 г. една група белоградчишки граждани с добра репутация в града (шлосер, търговец, бръснар, прошенописец и др.), злонамерено обявени за „фашисти“, са изселени насилствено заедно със семействата им от Белоградчик във вътрешността на страната – в Клисурса и на други места. Симеон Дуйчев е бил между тях. Част от тези хора никога вече не са се върнали в родния си град.

Проф. Иван Дуйчев (1907-1986)

Ето разказът на Аксиния Джурова за Иван Дуйчев:

[Е]дна година преди да почине, проф. Дуйчев след като почина съпругата му, направи завещание... относно това неговият дом и библиотека да бъдат дарени на Българската академия на науките за създаване на Център за славяно-византийски проучвания. Написа писмо до проф. Балевски, на което дълго време не получи отговор. След това

ме помоли да връча писмото му на Тодор Живков. ... След няколко месеца ме извикаха, връчиха писмото, занесох го на професора. Писмото, за съжаление, беше отрицателно. Проф. Николай Годоров, който тогава беше шеф на Института по балканистика, предложи още приживе да дадат библиотекар на проф. Дуйчев, който да започне описание на сбирката и неговата библиотека да се раздели на три части в три различни института. Нещо, което проф. Дуйчев абсолютно не прие, но се съгласи с това да дойде библиотекарка, която да започне да описва библиотеката. И тогава направи завещание, всъщност го преработи, тъй като Академията го отказа. Софийският университет две седмици след смъртта на проф. Дуйчев с решение на Академичния съвет от 14 май 1986 г. (той почина на 24 април същата година) създаде този Център. ... Не съжалявам, че Центърът „Дуйчев“ се създаде към Софийския университет, но говоря всичко това, за да не се допускат подобни грешки, тъй като професорът наистина искаше да даде нещо на Академията на науките. След Втората световна война той, заедно с Бешевлиев и Яранов, са гласувани от Академичния съвет и са отстранени от Софийския университет заради „великобългарски шовинизъм“. И той затова искаше да дари Академията. Фактически неговото връщане в Университета стана посмъртно чрез този Център, който се създаде. Проф. Дуйчев се връща през 1937 г. от Ватикана и на тридесет години веднага става доцент в Софийския университет. Махат го през 1946 г. ...

Днес колекцията на Центъра „Дуйчев“ е от 450 ръкописи и фрагменти, между които има 280 ръкописа с оригинални подвързии от Средновековието, а библиотеката „Ватикана“ съдържа 3500 гръцки ръкописи, някои от които са с оригинални подвързии.

Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев“,
ул. „Проф. Иван Дуйчев“ № 18, София

✉ Dr. R. Vladova,
16, Sider Grantcharov Str.,
1359 Sofia, BULGARIA
E-Mail: ruvladova@abv.bg

© 2011 Venets: Author

